

Til lovforslag nr. L 86. Betænkning afgivet af Arbejdsmarkedsudvalget den 7. maj 1998

Betænkning

over

Forslag til lov om fornyelse af visse kollektive overenskomster m.v.

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til arbejdsministeren, som denne har besvaret skriftligt og i samråd.

Nogle af udvalgets spørgsmål og arbejdsministerens svar herpå er optrykt som bilag til betænkningen.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Aktivitetssudvalget,
 Dansk EL-Forbund,
 Dansk Funktionærforbund,
 FTF,
 Grafisk Forbund,
 Landsorganisationen i Danmark,
 Luftfartsfunktionærer,
 Maersk Air Kabinebesætningsforening og
 Nærings- og Nydelsesmiddelarbejder Forbundet,
 Murersvendenes Fagforening og
 Restaurations- og Bryggeriarbejder Forbundet, København.

Der er af arbejdsministeren og af et mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller et *flertal* (Socialdemokratiets, Venstres, Det Konservative Folkepartis, Centrum-Demokraternes, Det Radikale Venstres, Kristeligt Folkepartis og Fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af arbejdsministeren stillede ændringsforslag.

Et mindretal inden for flertallet (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) bemærker følgende:

Det er Fremskridtspartiets opfattelse, at arbejdsmarkedets parter skal have frihed til at forhandle overenskomster uden politisk indblanding. Denne gang havde hovedorganisationerne indgået en aftale hos forligsmanden, og derved var forhandlingerne afsluttet. Når storkonflikten brød ud og parterne ikke formåede at finde en løsning, må Folketinget bryde ind og bringe en løsning frem.

Det er Fremskridtspartiets opfattelse, at strejken allerede havde haft for store omkostninger. Ud over det store økonomiske tab, virksomhederne har lidt, så har Danmark tabt international konkurrence. Det vil tage mange år, før dansk troværdighed er genoprettet. Mange virksomheder vil aldrig få deres kunder igen, når udenlandske fabrikker har mistet tålmodigheden og fundet nye leverandører.

Dertil kommer, at en række erhverv helt uforholdsmæssigt har mistet enorme summer. En meget stor taber er i den forbindelse landbruget, som har mistet over 1 mia. kr. alene den første uge, konflikten løb. Dertil kommer alle de afledte omkostninger som følge af, at husdyr er blevet alt for store, markedet er kommet i ubalance, osv.

Mest urimeligt var det dog, at alle regler om dyrevelfærd pludselig ikke længere betød noget for fagforeningerne, som tillod titusinder af fjerkræ at dø under utålelige forhold. Også svineproducenterne fik problemer med alt for store dyr.

Miljøet kommer også til at lide skade, ikke fordi »fæle kapitalinteresser« skader miljøet, men fordi fagforeningernes egoisme har hindret biologiske rensningsanlæg i at fungere, og lignende. Miljøet betød pludselig ikke så meget for venstrefløj.

Også en lang række svage og syge borgere led under konflikten, fordi de ikke fik korrekt behandling eller slet ingen behandling. En masse ventelistepatienter har fået deres indlæggelse udskudt yderligere som følge af konflikten.

Under konflikten var spørgsmål om liv eller død, ulykke eller held, helt overladt til en flok fagforeningsfolk, som mod betaling skulle tage stilling til dispensationer. Det betød f.eks., at stilladsarbejdere gerne måtte opstille stilladser til 1. maj-møderne, men at kræftsyrge ikke kunne komme til behandling (Ærø). Fremskridtspartiet vil ikke overlade den type vigtige afgørelser til tilfældige sammenrend af fagforeningsfolk. Hvad nu, hvis deres beslutninger kostede menneskeliv? Hvem skulle man så rejse tiltale imod?

Fagforeningerne har vist sig fra deres mest ubehagelige egoistiske side under konflikten. De har forlangt op til fire gange normal løn for at arbejde, de har forlangt urimelige gebyrer, de har forlangt »beskyttelsespenge«, og de har forlangt, at virksomhederne skulle betale til godgørende formål. Alt sammen noget, som normalt er komplet ulovligt, men som fagforeningerne slipper godt fra under en konflikt.

Alt dette gjorde, at Fremskridtspartiet ville have konflikten stoppet.

Fremskridtspartiet er overbevist om, at regeringen har et stort ansvar for konflikten, eftersom regeringen har truet med et økonomisk indgreb til juni og en skattereform til november. Begge dele vil udhule lønmodtagernes løn. Derfor har mange lønmodtagere tænkt: »Så hellere en fridag, da der ikke er skat på den«. Regeringen har desuden med udtalelser fra topministre stillet folk i udsigt, at de ville få mere fritid, mere tid til børn osv. Derfor fik vi en storkonflikt.

Regeringen skal stoppe truslerne om økonomiske indgreb til juni og i stedet love, at skattereformen til november vil betyde lavere skat for alle. Det er en dårlig løsning med mere fritid. Børnefamilierne har i forvejen problemer med at få tiden til at gå sammen. Uanset om det gælder under juleferie eller sommerferie, så har forældrene ikke børnene hjemme, men i daginstitution. Under konflikten kunne Børsen den 6. maj

1998 afsløre, at de mange strejkende forældre slet ikke havde børnene hjemme, til trods for at de kæmpede for mere tid med børnene - det holder ikke.

Fremskridtspartiet mener ikke, regeringens forslag er den bedste løsning, men vil støtte lovforslaget for at stoppe konflikten. Så vil Fremskridtspartiet til juni og november kæmpe imod regeringens nye forslag og stigende skatter og afgifter i håbet om, at også fagbevægelsen vil rejse sig i protest over, at regeringen udhuler overenskomsten.

Et *mindretal* (Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

SF stiller dog en række ændringsforslag for i det mindste at rette op på nogle af de mest åbenlyse skævheder og urimeligheder, der følger af regeringens ønske om at gribe ind inden for den af DA udstukne økonomiske ramme.

SF er imod, at regeringen med sit indgreb forhindrer fagbevægelsen i at slås for medlemmernes krav ved en fortsat udmatning af arbejdsgiverne gennem en målrettet, veldisciplineret storstrejke.

Under den forudsætning, at et lovindgreb nu er politisk uundgåeligt, er SF imod, at indgrebet holdes inden for den af DA satte udgiftsramme. Et indgreb, der forhindrer fagbevægelsen i selv at plukke frugterne af storstrejken, bør som minimum give lønmodtagerne klare indrømmelser uden at lade lønmodtagerne selv betale via dårligere pension og øgede skatter.

SF er yderligere imod et politisk indgreb, der nu med arbejdsministerens ændringsforslag indebærer, at alle de af mæglingsskitsen omfattede lønmodtagere skal bidrage til 1 ekstra feriefridag og 3 ekstra omsorgsdage for børneforældre gennem dårligere pension, selv om langtfra alle har udsigt til at få del i hverken feriefridag eller omsorgsdage på grund af de foreslåede meget stramme karensbestemmelser på henholdsvis 9 og 6 måneders uafbrudt beskæftigelse hos samme arbejdsgiver.

SF finder det yderligere grotesk, at denne selektive forskelsbehandling, der vil ramme en række brancher og arbejdsområder særdeles hårdt, finansieres på en måde, således at både DA-området samlet set og de øvrige private arbejdsgiverområder opnår en udgiftsramme, der vil ligge væsentligt under såvel den forkastede

mæglingsskites og den af DA krævede økonomiske ramme under for handlingerne med LO.

Den økonomiske sammenhæng i regeringsindgrebet er, at arbejdsgiverne sparer 0,4 pct. af lønsummen på pension og ca. 0,13 pct. af lønsummen på sygeskat, i alt 0,53 pct.

Omkostningen til en feriefri dag med de forelåede karensbestemmelser lader sig ikke umiddelbart beregne. Men der vil være tale om en omkostning, der ligger væsentligt - og for nogle områder endog meget væsentligt - lavere end en beregning under den forudsætning, at alle opnår og bruger feriefridage i forhold til deres samlede ansættelsestid (dvs. 1 fuldtids feriefri dag pr. præsteret årsværk). En sådan beregning siger, at arbejdsgiverens omkostning er 1 divideret med antallet af arbejdsdage pr. år svarende til 0,44 pct. Arbejdsministeren sætter det til 0,3 pct. af lønsummen.

Hertil kommer udgiften til de 3 omsorgsdage på ca. 0,25 pct. årligt med de nuværende karensbestemmelser.

Takket være den restriktive forskelsbehandling sikres det således, at den samlede omkostning på ca. 0,55 pct. svarer til den samlede foræring til arbejdsgiverne fra lønmodtagere og skatteborgere på i alt ca. 0,53 pct.

Imens virksomhedernes indtjening årligt stiger med ca. 20 pct., fører denne promillenøjagtige overholdelse af DA's ramme til uhyrlige skævheder. Hvis arbejdsministerens skøn over omkostningsstigningen for feriefridagen på 0,3 pct. af lønsummen viser sig rigtig, vil det med andre ord indebære, at kun 2 ud af 3 lønmodtagere vil kunne opfylde adgangskriteriet for at opnå ret til feriefri dag. Selv om problemet må anses for knap så stort ved 6-måneders-kravet for omsorgsdagene, viser det et klokkeklart billede af, hvor mange der må betale af egen lomme for ingen eller meget små forbedringer. Alt sammen alene fordi DA-rammen skal overholdes 100 pct. Regeringen er i sandhed gået langt efter DA's ønsker.

Hvis arbejdsministeren hævder, at ulighedene er mindre end her skitseret, hævder han i samme åndedrag (uden at sige det højt), at DA får noget forærende.

Regeringen er tilmed gået så langt, at den forærer alle private arbejdsgivere, der ikke er omfattet af lovindgrebet, dvs. ca. $\frac{2}{3}$ af alle private arbejdsgivere, en samlet gave på ca. 280 mio. kr.

uden så meget som ét eneste modkrav til gavn for lønmodtagerne.

Det samlede resultat er dermed at både DA-arbejdsgiverne under ét og alle andre arbejdsgivere har fået et resultat forærende af regeringen, der indebærer lavere omkostninger end dem, DA selv krævede.

Et *andet mindretal* (Dansk Folkepartis medlem af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget og de stillede ændringsforslag ved 2. behandling.

Et *tredje mindretal* (Enhedslistens medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling, men kan stemme for de af mindretallet tiltrådte ændringsforslag.

Enhedslisten er imod et indgreb i strejkeretten og i lønmodtagernes faglige demokrati. Vi er tilhængere af og vil forsvare den frie forhandlingsret.

Det fremsatte forslag rummer for nogle af de berørte lønmodtagere nogle fridage fastsat efter fire forskellige, administrativt udviklede regler. Fridagene betales i forhold til det forkastede mæglingsforslag af lønmodtagerne selv gennem en forringelse af pensionsbidraget og med afskaffelse af sygeskatten, altså penge ud af statskassen. Desuden udsteder regeringen en garanti til arbejdsgiverne om ikke at pålægge dem nye lønomkostninger i den kommende periode.

Det lyder som en forbedring, at lønmodtagere er imødekommet på spørgsmålet om ekstra ferie. Men sandheden, er at feriefridagen er gjort betinget af ansættelse i samme firma i mindst 9 måneder. Det betyder, at store områder inden for byggeriet, inden for hotel- og restaurationsbranchen og mere løst ansatte i det hele taget ikke får den mindste glæde af denne ordning.

Det lyder som en forbedring og imødekomme af børnefamiliernes behov, at man nu indfører 2+1 børnefridage. Men også disse fridage er gjort betinget af, at man har haft uafbrudt ansættelse i virksomheden i 6 måneder. Igen er der store lønmodtagergrupper som aldrig vil få glæde af det.

Regeringen har valgt at gribe ind i konflikten, selv om der ikke har været tale om livstruende situationer.

Regeringen har valgt at gribe ind, fordi Overdanmark var ved at tabe, og fordi arbejdsgiverne

Bet. o. lovf. om fornyelse af visse kollektive overenskomster m.v.

blev ramt på pengepungen. Og fordi befolkningen bakkede op om kravet om den 6. ferieuge.

Med dette lovindgreb har regeringen angrebet strejkeretten, den fri forhandlingsret og dermed hele overenskomstsyste­met. Den fri forhandlingsret gælder kun så længe, strejkeretten ikke bruges. Strejkeretten gælder kun, så længe der ikke strejkes.

Ændringsforslag

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et flertal (S, V, KF, CD, RV, KRF og FP):

Til § 1

1) *Stk. 2* affattes således:

»*Stk. 2.* Ved den første forhøjelse af pensionsbidraget efter afsnit A, B eller C II i mægling­sforslaget nedsættes arbejdsgiverens andel af for­højelsen med 0,4 procentpoint.«

Af et mindretal (SF), tiltrådt af et mindretal (EL):

Til § 2

2) *Stk. 1* affattes således:

»Ansatte har ud over det allerede centralt og lokalt aftalte ret til 1 feriefri­dag i 1998 og 1999. Fra 1. januar 1999 optjenes ret til $\frac{1}{52}$ feriefri­dag for hver uges påbegyndt ansættelse. For andre fridage, der indgår i de af loven omfattede overenskomster, kan parterne træffe aftale om overgang til et sådant optjeningsprincip.«

3) *Stk. 4* affattes således:

»*Stk. 4.* Feriefri­dagen placeres efter lønmod­tagerens ønske, såfremt dette varsles til arbejds­giveren mindst 2 uger før feriefri­dagens afholdelse. Såfremt den ansatte har et eller flere hjem­meboende børn, der endnu ikke er fyldt 14 år, bortfalder dette varsel. Såfremt andre lønmod­tagere ønsker feriefri­dagen afholdt med kortere varsel end 2 uger, kan dette ske efter aftale mellem arbejdsgiveren og den enkelte lønmodtager. Lønmodtagerens ønske bør imødekommes, medmindre fraværet er åbenlyst uforeneligt med virksomhedens drift.«

Til § 3

4) *Stk. 1* affattes således:

»Ansatte, der for et eller flere børn har en

overenskomstmæssig ret til at holde barns første sygedag, har herudover og ud over det allerede centralt og lokalt aftalte med den betaling, der gælder for barns første sygedag, ret til 2 dages frihed i kalenderåret 1998 og fra 1999 3 dages frihed om året.«

5) *Stk. 2* affattes således:

»*Stk. 2.* Dagene placeres efter lønmodtagerens ønske. Lønmodtagerens ønske bør imødekommes, medmindre fraværet er åbenlyst uforeneligt med virksomhedens drift.«

Til § 4

6) *Stk. 1* affattes således:

»Ansatte, der ikke for et eller flere børn har en overenskomstmæssig ret til at holde barns første sygedag, har ud over det allerede centralt og lokalt aftalte med den betaling, der gælder for barns første sygedag, ret til 2 dages frihed i kalenderåret 1998 og fra 1999 3 dages frihed om året, såfremt den ansatte har et eller flere hjem­meboende børn, der endnu ikke er fyldt 14 år.«

7) *Stk. 3* affattes således:

»*Stk. 3.* Dagene placeres efter lønmodtagerens ønske. Lønmodtagerens ønske bør imødekommes, medmindre fraværet er åbenlyst uforeneligt med virksomhedens drift.«

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af flertal (S, V, KF, CD, RV, KRF og FP):

Ny paragraf

8) Efter § 4 indsættes som ny paragraf:

»§ 01. Ved afgørelsen efter § 2, stk. 1, § 3, stk. 1, og § 4, stk. 1, af, om en person kan anses for uafbrudt beskæftiget, skal der anvendes de samme kriterier, som i øvrigt anvendes inden for det pågældende område eller den pågældende bran­che, når der skal træffes afgørelse af, om en per­son har været uafbrudt beskæftiget i en bestemt periode, har optjent anciennitet eller lignende.«

Af et mindretal (SF), tiltrådt af et mindretal (EL):

Ny paragraf

9) Efter § 6 indsættes som ny paragraf:

»§ 02. For samtlige de private arbejdsgivere,

der er omfattet af ændringen af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel, jf. § 10, skal der mellem de relevante forhandlingsparter træffes aftale om omsorgsdage, der som minimum lever op til de i §§ 3 og 4 indeholdte bestemmelser.«

Af *arbejdsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (S, V, KF, CD, RV, KRF og FP):

Til § 9

10) I *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »§§ 1-6« til: »§§ 1-4, 01, 5 og 6«.

11) *Stk. 2* udgår.

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Det har vist sig, at forslaget til § 1, stk. 2, om nedsættelsen af pensionsbidraget er blevet for snævert formuleret. I forslaget henvises alene til den bidragsforhøjelse, der er givet i medfør af selve mæglingforslaget, nemlig afsnit II, som står i den del af mæglingforslaget, der vedrører de overenskomstforhold, hvor der ikke er opnået enighed.

En række andre områder har imidlertid aftalt bidragsforhøjelsen selv, hvorved den er omfattet af mæglingforslagets afsnit A eller eventuelt afsnit B. Det er endvidere sådan, at i hvert fald på et enkelt område er der aftalt flere pensionsbidragsforhøjelser, og det er i sagens natur kun en gang, at arbejdsgiveren skal have nedsat sin forpligtelse. Ved ændringsforslaget sikres det, at alle arbejdsgivere, som er omfattet af en eller flere pensionsbidragsforhøjelser, får en lettelse heri på 0,4 procentpoint ved den første forhøjelse.

Til nr. 2

For at hjælpe eller tvinge regeringen til trods alt mindst at bruge DA's ramme til at rette op på de helt urimelige skævheder og uretfærdigheder, som regeringens nuværende forslag indebærer, stiller SF ændringsforslag, der sikrer en mere lige og retfærdig adgang til både feriefridage og omsorgsdage. Samtidig stiller SF forslag om forbedringer, der reelt gør feriefridage og omsorgsdage til fridage, som de ansatte selv kan fastlægge uden først at tigge om lov hos arbejdsgiveren.

Feriefridagsordningen gøres til en fritidsop-

sparingsordning med en indkøringsordning, der sikrer øjeblikkelig ikrafttræden af en feriefridag pr. kalenderår. Hermed sikres alle del i ordningen. Samtidig sikres børneforældre mulighed for at bruge ordningen til akutte omsorgsbehov. Overenskomstparterne gives hjemmel til at indgå aftale om brug af et sådant fritidsopsparingsprincip, for så vidt angår andre fridage indeholdt i mæglingforslaget.

Til nr. 3

Bestemmelsen sikrer, at der reelt bliver tale om fridage, som lønmodtageren kan råde over.

Til nr. 4 og 5

Bestemmelserne sikrer, at de 3 dages frihed om året til børneforældre bliver en reel rettighed for alle børneforældre.

Til nr. 6 og 7

Bestemmelsen sikrer, at der reelt bliver tale om fridage, som lønmodtagere med børn kan råde over.

Til nr. 8 og 10

Beskæftigelses- eller anciennitetskrav kendes i dag inden for en lang række områder. Ikke mindst i forbindelse med ordninger som løn under sygdom, barns første sygedag, pension og opsigelsesvarsler. Der kan også være grund til at nævne Hovedaftalen § 4, stk. 3. Der er altså tale om bredt anvendte begreber, som er fast indarbejdede, og som ikke mindst det fagretlige system er vant til at håndtere. Det siger sig selv, at en rigid fortolkning af disse begreber ikke ville kunne få disse mange forskellige ordninger til at fungere. Det foreslås, at det er de samme kriterier, som i øvrigt anvendes i denne forbindelse på det enkelte område, som også finder anvendelse ved afgørelsen af, om man i den her omhandlede sammenhæng kan anses for uafbrudt beskæftiget.

Til nr. 9

Bestemmelsen sikrer, at alle arbejdsgivere, der får penge via afskaffelse af sygedagpengebidraget, også kommer til at bruge pengene til at give fridage til børneforældre.

Til nr. 11

Beløbet opkræves ved modregning i kompen-

sationsbeløbet efter reglerne i loven om Arbejdsmarkedets Tillægspension.

Det er oplyst fra Arbejdsmarkedets Tillægspension, at bidraget fra de private arbejdsgivere for 1998: 325 kr. pr. fuldtidsansat bliver opkrævet i 3 lige store rater i henholdsvis juni, september og december måned.

Dermed er arbejdsgivernes fulde bidrag for 1998 modregnet i kompensationsbeløbet.

Der er derfor ikke behov for den særlige overgangsregel, der er foreslået indsat som § 9, stk. 2.

Carsten Hansen (S) Poul Erik Dyrland (S) fmd. Bjarne Laustsen (S)

Lars Kramer Mikkelsen (S) Ole Vagn Christensen (S) Aage Frandsen (SF) nfm.

Sonja Albrink (CD) Anders Samuelsen (RV) Jette Gottlieb (EL) Thorkild B. Fransgaard (FP)

Erik Jacobsen (V) Ulla Tørnæs (V) Kim Andersen (V) Knud Erik Kirkegaard (KF)

Bendt Bendtsen (KF) Mogens Andreassen (DF) Ole M. Nielsen (KRF)

Nogle af udvalgets spørgsmål og arbejdsministerens svar herpå

Spørgsmål nr. 6:

Hvor stor en del af den arbejdsstyrke, som dækkes af lovforslaget, har sådanne ansættelsesforhold, at en betingelse om uafbrudt beskæftigelse i samme virksomhed på henholdsvis 6 og 9 måneder ikke kan opfyldes?

Svar:

Et skøn over antallet af personer, der kan risikere ikke at kunne opfylde kravet om henholdsvis 6 og 9 måneders uafbrudt beskæftigelse er forbundet med stor usikkerhed.

Først og fremmest vides det ikke nøjagtigt, hvor stor en del af de personer, der er omfattet af lovforslaget (anslået til ca. 500.000 personer), som har hjemmeboende børn under 14 år. Det vides dog, at 29 pct. af alle familier har hjemmeboende børn under 14 år.

Det vides heller ikke med sikkerhed, hvor stor en del af de personer, der er omfattet af overenskomsterne, som skifter job hvert år. Men undersøgelser af jobmobiliteten i Danmark viser, at godt 30 pct. af de ansatte hvert år forlader arbejdsstedet, og at halvdelen af afgangene overgår direkte til beskæftigelse i en anden virksomhed. Af den resterende afgang fra arbejdsstedet vil omtrent en tredjedel efter en kort ledighedsperiode overgå til beskæftigelse i en anden virksomhed. En tredjedel vil være længerevarende ledige, og endelig vil den sidste tredjedel være uden for arbejdsstyrken.

Der er endvidere inden for de overenskomstområder, der er omfattet af lovforslaget, forskellige fortolkninger af, hvad der opfattes som uafbrudt beskæftigelse. I regneeksemplet nedenfor er det forsøgt at tage højde for praksis inden for de enkelte overenskomstområder.

Givet, at personerne, som er omfattet af lovforslaget, har samme arbejdsmarkedsmæssige adfærd og familiemønster som resten af befolkningen under et, kan det med betydelig usikkerhed skønnes, at under 1 pct. af de personer, der er omfattet af lovforslaget, vil risikere ikke at kunne opfylde betingelsen om uafbrudt beskæftigelse på 6 måneder.

Det vurderes endvidere, at maksimalt 5 pct. af den halve million, som er omfattet af lovforslaget, kan risikere ikke at opfylde kravet om 9 måneders uafbrudt beskæftigelse på samme virksomhed.

Spørgsmål nr. 13:

Hvis man går fra én arbejdsplads til en ny, mister man så retten til feriefri dagen, selv om man ikke har haft en arbejdsledighedsdag, og finder regeringen i bekræftende fald dette rimeligt?

Svar:

Hvis der er tale, om at man får nyt arbejde, ligger det i sagens natur, at man skal have været ansat i nogen tid på den nye arbejdsplads, før man kan siges at have været uafbrudt beskæftiget der. Sådanne anciennitetskrav er helt almindelige inden for en lang række ordninger som f.eks. løn under sygdom, barns sygdom m.v.

Spørgsmål nr. 28:

Såfremt overenskomstindgrebet vil få direkte afsmittende virkning på det øvrige private arbejdsmarked samt den offentlige sektor, ønskes en vurdering af, hvorledes det vil påvirke de samlede lønomkostninger i den private og offentlige sektor.

Spørgsmål nr. 29:

Såfremt overenskomstindgrebet vil få direkte afsmittende virkning på det øvrige private arbejdsmarked samt den offentlige sektor, ønskes en vurdering af, hvorledes det vil påvirke den private og offentlige beskæftigelse, den offentlige sektors saldo og betalingsbalancen.

Spørgsmål nr. 30:

Såfremt overenskomstindgrebet vil få direkte afsmittende virkning på overenskomsterne i den offentlige sektor ved, at antallet af feriefri dage og børnefamiliefri dage øges, hvor mange offentligt ansatte skal så ansættes for at opretholde uændret offentligt serviceniveau?

Spørgsmål nr. 31:

Stigningen i pensionsindbetalingerne nedjusteres. Hvad er effekten på den samlede opsparring i Danmark? Hvis opsparringen falder, hvad vil regeringen så gøre for at fremme opsparringen i Danmark?

Spørgsmål nr. 32:

Arbejdsudbudet målt ved det samlede antal udbudte arbejdstimer må forventes at falde, når lønmodtagerne får mere ferie. Er et fald i arbejdsudbudet i overensstemmelse med regeringens målsætninger i »Danmark 2005«?

Spørgsmål nr. 35:

Hvad bliver de samlede omkostningsstigninger for arbejdsgiverne i 1998 og 1999?

Spørgsmål nr. 36:

Giver overenskomstindgrebet anledning til at ændre regeringens seneste skøn (december 1997) for stigningerne i timelønsomkostningerne i 1998 og 1999? I bekræftende fald, hvad skønnes stigningerne at blive efter overenskomstindgrebet?

Spørgsmål nr. 37:

Hvordan forventer regeringen, at lønkonkurrenceevnen vil udvikle sig i 1998 og 1999, når overenskomstindgrebet er gennemført? Hvordan er det i forhold til regeringens skøn i december 1997 (Økonomisk Oversigt)?

Spørgsmål nr. 38:

Danmark har tabt markedsandele gennem de seneste år. I Økonomisk Oversigt, december 1997, skønner regeringen, at markedsandelstabtet vil være 0,1 og 0,5 pct. i henholdsvis 1998 og 1999. Vil gennemførelsen af overenskomstindgrebet øge markedsandelstabtet? I givet fald, hvor meget vil tabet blive i 1998 og 1999?

Spørgsmål nr. 39:

Overskuddet på betalingsbalancen er faldet drastisk de seneste år og er tæt på at forsvinde. Hvordan forventer regeringen, at udviklingen på betalingsbalancen i 1998 og 1999 vil være, når overenskomstindgrebet er gennemført? Hvordan er det i forhold til regeringens skøn i december 1997 (Økonomisk Oversigt)?

Spørgsmål nr. 41:

Afskaffelsen af sygedagpengeskatten koster 424,1 mio. kr. Hvordan skal dette finansieres? Skal det ske ved at øge andre skatter, eller skal det ske ved at sænke de offentlige udgifter?

Svar:

Arbejdsmarkedets parter har mod forventning ikke kunnet opnå enighed om overenskomstfornyelsen. Regeringen har derfor set sig nødsaget til at gribe ind.

En fortsat og eskalerende konflikt ville bl.a. have betydet store samfundsøkonomiske tab, herunder risiko for tab af markedsandele på eksportmarkederne.

I forhold til virksomhedernes omkostninger er indgrebet sammensat, så det set under et er neutralt i forhold til forligsmandens mæglingsskitse.

For erhvervene under ét er der tale om en vis lettelse af de samlede omkostninger som følge af afskaffelsen af sygedagpengebidraget.

I forhold til statsfinanserne indebærer afskaffelsen af arbejdsgivernes sygedagpengebidrag en årlig mindreindtægt på 424 mio. kr. Der er endnu ikke taget stilling, hvorledes denne mindreindtægt skal finansieres.

Indførelsen af feriefridage og børnefamiliedage vil reducere det samlede arbejdsudbud. Dette kan bidrage til at forstærke flaskehalsproblemer. Isoleret set må det dog vurderes, at indgrebet på kortere sigt har begrænsede samfundsøkonomiske virkninger. Dette skal i øvrigt ses i lyset af alternativet – en fortsættelse og eskalering af konflikten uden umiddelbar udsigt til en forhandlingsløsning mellem parterne.

I den kommende Økonomisk Oversigt, som udgives i starten af juni, vil der indgå en samfundsøkonomisk vurdering af overenskomstfornyelsen set under et og dens betydning for den samfundsøkonomiske udvikling.

Spørgsmål nr. 40:

Agter regeringen at pålægge arbejdsgiverne yderligere politisk bestemte omkostninger i 1998 og 1999?

Svar:

Der henvises til de almindelige bemærkninger til forslaget, hvorefter regeringen under overenskomstforhandlingerne har tilkendegivet, at der ikke lægges op til politiske beslutninger, der øger arbejdsgivernes lønomkostninger i de kommende år.

Spørgsmål nr. 50:

Statsministeren udtalte i dag i spørgetiden, at regeringen bl.a. greb ind på grund af snavs m.v. på hospitaler. På denne baggrund ønskes oplyst, hvilke konkrete indberetninger regeringen har fået fra hospitaler m.v., der påviser, at den manglende rengøring er farlig eller endda livstruende for patienter?

Svar:

Fra en række sygehuse, bl.a. Rigshospitalet, Frederikssund Sygehus og Sygehus Fyn er det indrapporteret, at der er givet dispensationer, som imidlertid langt fra sikrer den normale rengøringsstandard. Sammen med en række andre problemer, såsom at få kørt færdigbehandlede patienter hjem, har det medført, at en række sygehuse har indstillet behandlingen af ikke-akutte patienter.

Spørgsmål nr. 54:

Vil regeringen med henblik på kommende overenskomstsituationer bekræfte, at ingen af de kampskridt, som er taget i anvendelse af parterne, har været usædvanlige i henhold til det danske forhandlingssystem?

Svar:

Det kan regeringen bekræfte. At regeringen alligevel vælger at gribe ind nu, skyldes, at parterne efter at have forhandlet i næsten 2 uger efter, at lønmodtagerne forkastede mæglingsforslaget, i går den 4. maj tilkendegav, at forhandlingerne var brudt sammen. Med udsigten til, at der vil gå mindst 2 uger, før endnu et afstemningsresultat kan foreligge, fandt regeringen det desværre nødvendigt at gribe ind nu, hvor konflikten allerede har ramt vitale dele af samfundet.

Spørgsmål nr. 74:

Vil det være henholdsvis overenskomstmedholdeligt, lovmedholdeligt og EU-medholdeligt, hvis en arbejdsgiver med henvisning til brug af deltidsansatte ved spidsbelastning m.v. anlægger mere restriktive kriterier for, hvornår hensynet til virksomhedens drift muliggør imødekomelse af ønsker om feriefri dage?

Spørgsmål nr. 75:

Giver lovforslaget en arbejdsgiver principiel

mulighed for gentagne gange, f.eks. 10 gange, at afvise ønsker om feriefridagens placering, hvis der hver gang henvises til hensyn til virksomhedens drift?

Spørgsmål nr. 76:

Giver lovforslaget en lønmodtager sikkerhed for at få sin feriefri dag, såfremt betingelsen i § 2, stk. 1, opfyldes? Vil en lønmodtager, der efter afslag på to konkrete ønsker tilbyder arbejdsgiveren at vælge mellem 2 andre tidspunkter mindst 4 uger ud i fremtiden, have overenskomstmæssigt krav på at få ét af sine ønsker opfyldt?

Spørgsmål nr. 79:

Giver lovforslaget en lønmodtager sikkerhed for at få opfyldt sin ret til 2/3 dages frihed om året, såfremt betingelsen i § 3, stk. 1, eller § 4, stk. 1, opfyldes? Vil en lønmodtager, der efter afslag på 4 konkrete ønsker om frihed til pasning af sygt barn tilbyder arbejdsgiveren at vælge mellem 4 andre tidspunkter mindst 4 uger ud i fremtiden til placering af 2/3 dages frihed, have overenskomstmæssigt krav på at få sit krav om frihed opfyldt?

Spørgsmål nr. 80:

Kan frihed i henhold til §§ 3 og 4 afvikles som halve dage – uden at der skaffes særskilt kollektiv aftalemæssig hjemmel herfor?

Svar:

På den enkelte arbejdsplads er det i første omgang tillidsmanden, der skal hjælpe den ansatte med at sikre sin ret. Fører dette ikke til et resultat, vil sagen skulle løses i det fagretlige system.

Spørgsmål nr. 95:

Regeringen bedes redegøre for udviklingen i aktiekurser, aktieudbytte, indtjeningen samt profitterne (restindkomst) i de sidste 15 år. Hvor meget er de steget i faste priser, og hvorledes har profitandelen udviklet sig? På hvilken måde ligger denne udvikling til grund for regeringens vurdering af det nødvendige i at holde et lovindgreb inden for den af DA og mæglingsskitsen udstukne ramme?

Svar:

Udviklingen i et indeks for aktiekurserne siden 1982 fremgår af tabel 1.

Tabel 1. Udviklingen i et indeks for aktiekurserne siden 1982

Ultimo																
1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	
100	214	167	239	193	182	272	363	315	353	262	366	349	366	472	680*	

Kilde: Statistisk Tiårsoversigt 1992, s. 86 og 1997, s. 93. *beregnet.

Som anført i svaret på spm. 9 findes der ikke umiddelbart en opgørelse af virksomhedernes samlede udbyttebetalinger.

Den samlede bruttoindkomsts størrelse i forhold til BNP siden 1988 fremgår af tabel 2. Når tallene ikke er ført længere tilbage, skyldes det, at det nye, hovedreviderede nationalregnskab ikke foreligger før dette år. I det nye national-

regnskab kaldes bruttoestindkomst »bruttooverskud af produktionen og blandet indkomst«. Ved at angive andelen i forhold til BNP får man indirekte rensat for prisudviklingen. Bruttooverskud af produktionen og blandet indkomst er ikke nettoindtjening for virksomhederne, idet der skal fratrækkes forbrug af fast realkapital (afskrivninger) og eventuelle nettorentudgifter.

Tabel 2. Samlet bruttooverskud og blandet indkomst (bruttoestindkomst) i forhold til BNP, 1988-1997. (Pct).

1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
27,9	29,6	30,8	31,3	32,3	32,9	33,4	33,3	33,2	31,8

Anm.: Inkl. erhvervsgruppen offentlige og personlige tjenesteydelser.

Af hensyn til udviklingen i konkurrenceevnen og dermed beskæftigelsen og arbejdsløsheden er det vigtigt med en moderat udvikling i lønomkostningerne i forhold til lønudviklingen i vore konkurrentlande.

Spørgsmål nr. 130:

Kan ministeren, som oplyst under samrådet, bekræfte, at en hovedorganisation (FTF) som ikke er dækket af parternes forhandlingsudvalg også efter vedtagelsen af lovforslaget kan anvende forligsmandslovens regler?

Svar:

Spørgsmålet, der svarer til det tidligere stillede spørgsmål 122, kan mere uddybende besvares i 3 led:

For det første gælder det, at en overenskomstpart kan indbringe sager, om forligsmanden har overskredet sin kompetence, for Arbejdsretten, jf. forligsmandslovens § 15, stk. 2. Det gælder f.eks. spørgsmålet, om forligsmanden i strid med § 12, stk. 3, har foretaget sammenkædning af mæglingsforslag.

For det andet gælder det, at spørgsmålet, om der af nogen eller alle de involverede parter eller deres respektive forhandlingsudvalg eller lign. er givet et mere eller mindre udtrykkeligt samtykke til de skridt, forligsmanden tager, juridisk set er uden betydning – omend de naturligvis i praksis af de pågældende parter tillægges stor betydning. Der kan i den forbindelse henvises til den erklæring fra LO og DA, som er gengivet i forslaget til lov nr. 1194 af 27. december 1996 om ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder. Derfor er der ingen tvivl om, at en overenskomstpart er bundet af de skridt, forligsmanden med rette har foretaget sig i relation til det pågældende overenskomstområde.

For det tredje gælder det, at når en overenskomst er vedtaget, er det fortsat en aftale af privatretlig karakter. Det betyder bl.a., at overenskomstens parter når som helst kan ændre den enten i overensstemmelse med dens indhold eller i øvrigt, hvis de kan blive enige om det og i øvrigt har mandat hertil. Dette gælder også overenskomster, som ligesom i den nuværende situation er blevet fornyet eller forlænget ved lov evt. med nærmere i loven angivne ændringer. Der henvi-

ses her til de almindelige bemærkninger, hvorefter situationen »ved lovforslagets vedtagelse (vil) være nøjagtig den samme, som hvis mæg-

lingsforslaget med de ovenfor angivne ændringer og tilføjelser var blevet vedtaget af begge parter.«